

Llythrennedd Ariannol

Lefel Mynediad 1 – Lefel 2

Sgiliau Bywyd a Gwaith
Cynnwys yr Uned

Cynnwys

Nod yr Uned	3
Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill.....	3
Dogfennaeth y Gymhwyster	3
Cynnydd ar draws lefelau	4
Gofynion Cyflenwi	6
Dull Asesu	8
Lefel Mynediad 1	9
Lefel Mynediad 2	10
Lefel Mynediad 3	11
Lefel 1	11
Lefel 2	12
Cynnwys yr Uned	13
Lefel mynediad 1	13
Lefel mynediad 2	16
Lefel Mynediad 3	18
Lefel 1	21
Lefel 2	24

Nod yr Uned

Mae'r uned hon yn rhan o'r cymwysterau Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith, sydd ar gael ar Lefel Mynediad 1–3, Lefel 1 a Lefel 2 i gefnogi Cwricwlwm i Gymru 14-16 oed.

Mae'r gyfres o unedau 'Llythrennedd Ariannol' wedi'i dylunio i ddatblygu cyfrifoldeb ariannol dysgwyr drwy eu harfogi â sgiliau ymarferol ar gyfer rheoli eu harian yn effeithiol, gan gynnwys arferion hanfodol megis cyllidebu, cynilo a buddsoddi.

Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill

Dim ond unedau sy'n rhan o gymwysterau cymeradwy Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith Open Awards a all gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn.

Ni all unedau sydd wedi'u hardystio gan Sefydliadau Dyfarnu eraill, neu unedau a gymerwyd o gymwysterau Open Awards eraill, gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol ar draws cymwysterau o bob lefel a maint.

Dogfennaeth y Gymhwyster

Mae Manyleb yr Uned hon yn ddogfen orfodol ac mae'n rhaid ei darllen a'i chymhwyso ochr yn ochr â'r Canllaw Cymwysterau perthnasol (penodol i lefel) a Llawlyfr Darparwr Open Awards.

Cynnydd ar draws lefelau

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio ar gyfer dysgwyr o Lefel Mynediad 1 – Lefel 2. Gall dysgwyr symud ymlaen drwy'r lefelau drwy gydol eu taith addysg, neu ddechrau ar lefel uwch yn briodol i'w lefel ddysgu, eu targedau addysg a'u dyheadau.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r meysydd dysgu sydd wedi'u cynnwys yn yr unedau a sut y caiff y rhain eu trin ar bob lefel.

Cysyniad	Mynediad 1	Mynediad 2	Cofnod 3	Lefel 1	Lefel 2
Deall arian a dulliau talu	Deall beth yw arian ac o le mae'n dod	Cydnabod gwerth darnau arian / nodau a rheolau sylfaenol cardiau banc	Adnabod dulliau talu gwahanol a gwneud cyfrifiadau ariannol syml	Disgrifio nodweddion, manteision a risgiau dulliau talu	Esbonio systemau bancio a diogelwch taliadau digidol
Cadw arian yn ddiogel	Nodi lleoedd diogel sylfaenol i storio arian a dangos sut i'w gadw'n ddiogel	Defnyddio rheolau syml ar gyfer trin cerdyn banc	Mae diogelwch yn oblygiedig drwy ddefnydd cyfrifol o ddulliau talu	Amlinellu risgiau'r dulliau talu	Crynhoi'r risgiau diogelwch sy'n gysylltiedig â thaliadau digidol
Cyllidebu ac olrhain arian	Dosbarthu arian i 'dderbyniwyd' neu 'wedi'i wario' a dilyn symudiadau syml	Nodi incwm / gwariant a chwblhau cyllideb syml	Cofnodi incwm / gwariant a chyfrif y cyfansymiau	Paratoi cyllideb bersonol lawn a chyfrifo cyfansymiau	Creu cyllideb fisol a dadansoddi gwariant gwirioneddol yn erbyn gwariant a gynlluniwyd
Dewisiadau gwario ac ymwybyddiaeth defnyddwyr	Olrhain symudiad arian sylfaenol ond paid â chymharu	Gwahanu rhwng angen ac eisiau, a nodi gwariant	Cymharu prisiau ac ystyried defnyddio credyd yn gyfrifol	Cymharu gwerth nwyddau / gwasanaethau a gwneud	Cymharu nodweddion ariannol a chyfrifo'r gost gyfan gan gynnwys

	opsiynau gwario eto	blaenoriaeth		penderfyniad au ymarferol	eitemau ychwanegol
Arbed, benthyca a buddsoddi	Rhesymau sylfaenol dros gynilo a ffyrdd diogel o gynilo symiau bach	Mae cynilo yn oblygedig drwy gyllidebu a thrwy ddeall anghenion a dymuniadau	Adnabod opsiynau arbed a rhesymau dros arbed	Trefnu ffyrdd priodol i arbed a deall benthyca	Disgrifio arbed yn erbyn buddsoddi a diffinio telerau benthyg

Gofynion Cyflenwi

Cyn darparu, rhaid bod gan ddarparwyr Gynllun Darparu ac Asesu cymeradwy sy'n mapio addysgu, dysgu ac asesu i'r holl feini prawf asesu (sy'n benodol i'r lefel) ym Manyleb yr Uned hon.

Disgwylir i ddarparwyr gynllunio a chyflwyno gweithgareddau dysgu ac asesu o fewn cyfleusterau safonol ysgol/ coleg/darparwr hyfforddiant. Dylai'r uned hon fod yn hygyrch ac yn gyraeddadwy heb fod angen seilwaith arbenigol, adnoddau drud neu amodau mynediad cyfyngol.

Adnoddau Staff

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod athrawon cymwys a phrofiadol ar gael i gyflwyno ac asesu'r uned hon.

Rhaid i staff dosbarthu:

- cael gwybodaeth a dealltwriaeth o bynciau llythrennedd ariannol, gan gynnwys cyllidebu, bancio, gwario, cynilo a gwneud penderfyniadau ariannol
- gallu cefnogi dysgwyr i ddatblygu sgiliau ymarferol rheoli arian gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn ac efelychiedig
- gallu cefnogi dysgwyr i ddehongli gwybodaeth ariannol a gwneud dewisiadau gwybodus.

Dylai fod gan staff dosbarthu gymhwyster addysgu neu hyfforddi cydnabyddedig, neu fod yn gweithio tuag ato, lle mae hyn yn ofniad gan y darparwr.

Adnoddau Corfforol

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod adnoddau priodol ar gael i gyflwyno ac asesu'r uned hon.

Rhaid i hyn o leiaf gynnwys:

Amgylchedd Dysgu

- amgylchedd diogel a chynhwysol sy'n cefnogi trafodaeth, gwneud penderfyniadau a gweithgareddau datrys problemau sy'n ymwneud â sefyllfaoedd ariannol.

Deunydd Dysgu ac Addysgu

- cynlluniau gwersiau a deunydd sesiynau strwythuredig i gefnogi darpariaeth gyson
- Deunydd i ddysgwyr gweithgareddau sy'n ymdrin â phynciau fel cyllidebu, bancio, gwario ac arbed
- deunydd sy'n seiliedig ar senarios ac astudiaethau achos i archwilio senarios ariannol go iawn (e.e. rheoli incwm, cymharu cynhyrchion, ymdrin â chostau annisgwyl)
- templedi i gefnogi cynllunio ariannol, e.e. taflenni cyllidebu, tablau cymharu neu olrhwinwyr gwariant.

Offer

- offer cyflwyno, e.e. taflunydd neu sgrin ryngweithiol
- mynediad at ddyfeisiau digidol (e.e. cyfrifiaduron neu dabledi) ar gyfer ymchwil a chwblhau tasgau ariannol
- adnoddau ystafell ddosbarth gan gynnwys bwrdd gwyn, deunydd ysgrifennu a chyfrifianellau

Adnoddau Ymarferol

- mynediad at offer ar-lein neu amgylcheddau bancio efelychiedig lle bo'n briodol
- deunydd i gefnogi gweithgareddau cymharu, e.e. gwybodaeth am gynnyrch enghreifftiol, rhestrau prisiau neu senarios ariannol
- adnoddau i gefnogi rhifedd mewn cyd-destun, e.e. taflenni gwaith sy'n ymwneud â reffeniw, gwariant a chyfrifiadau
- enghreifftiau o ddogfennau ariannol megis biliau, datganiadau neu dderbynebau (go iawn neu efelychiedig)

Gofynion Mynediad

Nid oes angen unrhyw ddysgu na chymwysterau blaenorol ar ddysgwyr ar gyfer unrhyw un o'r unedau yn y gyfres hon. Fodd bynnag, wrth i lefel cymhlethdod yr iaith gynyddu drwy'r lefel, rhaid i'r darparwr gwblhau asesiadau cychwynnol cadarn i sicrhau bod y dysgwr yn gallu cael mynediad at y cynnwys ar y lefel y maent yn dechrau arni.

Dull Asesu

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio i'w hasesu drwy dasgau a gweithgareddau asesu sydd wedi'u dylunio gan y darparwr.

Rhaid i ddarparwyr gynnal gwiriad cyn i'rasesiad ddigwydd, i gadarnhau bod y tasgau'n cwmpasu'r holl feini prawf asesu a'u bod yn briodol i'r lefel.

Rhaid bodloni'r holl feini prawf asesu'n llawn er mwyn i'r dysgwr dderbyn marc 'pas'. Ni ellir gwneud unrhyw ddyfarniad rhannol os na chaiff unrhyw feini prawf asesu eu bodloni.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr gasglu tystiolaeth mewn portffolio o dystiolaeth. Gellir cyflwyno hwn yn ddigidol (e.e. drwy system e-bortffolio) neu ar bapur, fel y bo'n briodol i'r dysgwr unigol. Lle bynnag y bo modd, anogir e-bortffolios.

Rhaid i aseswyr asesu'r dystiolaeth a gasglwyd gan y dysgwr yn erbyn meini prawf asesu'r uned i benderfynu a yw pob un wedi'i fodloni'n llawn ai peidio. Mae pob penderfyniad asesu yn destun i sicrhau ansawdd mewnol (IQA) gan y darparwr a sicrhau ansawdd allanol (EQA) gan Open Awards cyn i'r canlyniad gael ei gadarnhau.

Penderfynwyd bod y mathau canlynol o dasgau asesu yn addas ar gyfer yr uned hon ar bob lefel.

Lefel Mynediad 1

Dylai asesiad o Lythrennedd Ariannol ar Lefel Mynediad 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Sylw	Gweithgareddau trefnu a pharu gan ddefnyddio darnau arian, nodau banc ac eitemau pob dydd
Cwestiynu (ysgrifenedig a llafar)	Tystiolaeth o wybodaeth am ble mae arian yn dod a sut y caiff ei ddefnyddio
Gweithgareddau Ymarferol	Arddangos trin a storio arian yn ddiogel mewn senarios bob dydd
Datganiadau Personol	Datganiadau syml gyda chefnogaeth am yr hyn y maent wedi'i ddysgu am arian
Gwaith prosiect	Cynhyrchu cofnod syml sy'n dangos arian a dderbyniwyd ac a wariwyd
Trafodaeth grŵp	Rhannu syniadau syml am wario ac arbed arian
Chwarae rôl	Cymryd rhan mewn gweithgaredd siopa go iawn neu efelychiedig sy'n dangos gwario a derbyn arian mân

Lefel Mynediad 2

Dylai asesiad o Lythrennedd Ariannol ar Lefel Mynediad 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Sylw	Trefnu gweithgareddau i adnabod incwm a gwariant
Cwestiynu (ysgrifenedig a llafar)	Tystiolaeth o ddealltwriaeth o ddefnyddio arian a rheolau ariannol sylfaenol
Gweithgareddau Ymarferol	Cwblhewch gyllideb bersonol syml gan ddefnyddio'r wybodaeth a roddir.
Datganiadau Personol	Disgrifio sut maen nhw'n rheoli arian mewn sefyllfaoedd syml
Gwaith prosiect	Cynhyrchu cyllideb syml a olrhain gwariant dros gyfnod byr
Trafodaeth grŵp	Trafod anghenion a dymuniadau gan ddefnyddio senarios bob dydd
Chwarae rôl	Cynllunio gweithgaredd syml (e.e. diwrnod allan) o fewn cyllideb benodol
Gwaith grŵp	Cymharu prisiau eitemau a nodi'r opsiwn mwyaf addas

Lefel Mynediad 3

Dylai asesiad o Lythrennedd Ariannol ar Lefel Mynediad 3 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Cwestiynu (ysgrifenedig a llafar)	Tystiolaeth o ddealltwriaeth o ddulliau talu, cyllidebu ac arbed
Gweithgareddau Ymarferol	Cwblhau cyfrifiadau a chofnodi incwm a gwariant gan ddefnyddio taflen gyllideb
Datganiadau Personol	Disgrifio penderfyniadau ariannol a rhesymau dros y dewisiadau
Gwaith prosiect	Cynhyrchu cymhariaeth o brisiau nwyddau neu wasanaethau
Trafodaeth grŵp	Trafod gwariant a defnydd cyfrifol o gredyd
Gweithgaredd sy'n seiliedig ar senario	Cynllunio nod cynilo, cymharu costau, cyfrifo fforddiadwyedd a chyfiawnhau dewisiadau dull talu

Lefel 1

Dylai Asesiad o Llythrennedd Ariannol ar Lefel 1 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreiffiau o Dasgau
Cwestiynu (ysgrifenedig a llafar)	Tystiolaeth o ddealltwriaeth o ddulliau talu, cyllidebu a benthyca
Gweithgareddau Ymarferol	Paratoi cyllideb personol a chyfrifo cyfansymiau
Datganiadau Personol	Esbonio penderfyniadau ariannol a dulliau cynilo
Gwaith prosiect	Cynhyrchu cymhariaeth o nwyddau neu wasanaethau gan ystyried gwerth (pris, ansawdd, addasrwydd)
Trafodaeth grŵp	Trafod dewisiadau ariannol a'r risgiau cysylltiedig
Gweithgaredd sy'n seiliedig ar senario	Cynllunio menter fach neu senario ariannol personol, gan gynnwys ystyriaethau o ran incwm, gwariant a benthyca

Lefel 2

Dylai Asesiad o Lythrennedd Ariannol ar Lefel 2 gynnwys:

Math o Asesiad	Enghreifftiau o Dasgau
Cwestiynu (ysgrifenedig a llafar)	Tystiolaeth o ddealltwriaeth o systemau bancio, cyllidebu a thermineg ariannol
Gweithgareddau Ymarferol	Creu a dadansoddi cyllideb bersonol, gan gynnwys gwariant gwirioneddol yn erbyn gwariant a gynlluniwyd
Datganiadau Personol	Gwerthuso penderfyniadau ariannol a'u heffaith
Gwaith prosiect	Cymharu cynhyrchion ariannol a chyfrío'r gost gyfan gan gynnwys taliadau ychwanegol
Trafodaeth grŵp	Gwerthuso risgiau ariannol a dewisiadau defnyddwyr
Gweithgaredd sy'n seiliedig ar senario	Dadansoddi senario ariannol go iawn (e.e. benthyciad ar gyfer pryniant mawr), gan gynnwys fforddiadwyedd, risgiau a'r effaith hirdymor

Cynnwys yr Uned

Lefel mynediad 1

Teitl yr Uned: Llythrennedd Ariannol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM076

Lefel: Lefel Mynediad Un (1)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu cyfrifoldeb ariannol dysgwyr drwy eu harfogi â sgiliau ymarferol ar gyfer rheoli eu harian yn effeithiol, gan gynnwys arferion hanfodol megis cyllidebu, cynilo a buddsoddi.

Egwyddorion Cynyddu
Cam Cynnydd 1 – Rwy'n dechrau deall bod gan fy ngweithredoedd i, a gweithredoedd pobl eraill, ganlyniadau.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall y cysyniad sylfaenol o arian	1.1 Nodi o ble mae'r arian yn dod
	1.2 Adnabod gwahanol ffurfiau o arian a ddefnyddir i dalu
2. Gwybod sut i gadw arian yn ddiogel	2.1 Adnabod lleoedd diogel a syml i storio arian
	2.2 Yn rhoi ffyrdd o gadw arian yn ddiogel
3. Gallu olrhain symudiadau arian syml	3.1 Dosbarthu'r arian i: a) derbyniwyd b) wedi'i wario
	3.2 Dangos olrhain arian mewn gweithgaredd syml
4. Deall y gellir arbed arian	4.1 Nodi rheswm cyffredin dros gynilo arian
	4.2 Adnabod ffyrdd diogel o gynilo symiau bach

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr adnabod ffynonellau arian, a nodi pwy sy'n gyfrifol am arian mewn gwahanol leoliadau gan ddefnyddio deunydd gweledol. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr gwblhau gweithgaredd trefnu cardiau sy'n nodi a fyddai darnau arian neu gardiau'n cael eu defnyddio i brynu eitem.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1/2.2 Rhaid i ddysgwyr ddangos eu bod yn cadw arian/waledau'n ddiogel yn ystod gweithgareddau dyddiol, gan gynnwys ymweliadau â siopau.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1/3.2 Rhaid i ddysgwyr ddangos (e.e. drwy chwarae rôl) eu bod wedi prynu eitem a derbyn arian mân. Er enghraifft, mewn siop losin, diwrnod allan, pryd o fwyd i ddau, neu ymweliad â'r sinema.
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1/4.2 Rhaid i ddysgwyr ddefnyddio deunydd gweledol/trefniadau cardiau i dderbyn a dangos sut i drefnu symiau bach o arian, gan roi esboniad syml.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Rhifedd ac Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cynaliadwyedd economaidd: Gwneud dewisiadau ariannol cyfrifol sy'n cefnogi llesiant personol ac economaidd yn y tymor hir.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol / Cenedlaethol / Rhyngwladol	Mae'n cysylltu cyllid personol â chyd-destunau economaidd ehangach. Mae'n hyrwyddo llythrennedd ariannol, dealltwriaeth o ddogfennau ariannol, gwneud penderfyniadau cyfrifol, ac ymwybyddiaeth economaidd.

Lefel mynediad 2

Teitl yr Uned: Llythrennedd Ariannol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM077

Lefel: Lefel Mynediad Dau (2)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu cyfrifoldeb ariannol dysgwyr drwy eu harfogi â sgiliau ymarferol ar gyfer rheoli eu harian yn effeithiol, gan gynnwys arferion hanfodol megis cyllidebu, cynilo a buddsoddi.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 2 – Gallaf gydnabod pwysigrwydd y rheolau, y rolau a'r cyfrifoldebau gwahanol o fewn y cymunedau amrywiol rwy'n perthyn iddynt.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall sut mae arian yn cael ei ddefnyddio ym mywyd bob dydd	1.1 Adnabod gwerth darnau arian a nodau arian cyffredin (hyd at £20)
	1.2 Disgrifio rheolau syml ar gyfer defnyddio cerdyn banc yn ddiogel
2. Gwybod sut i greu cyllideb syml	2.1 Nodi ffynonellau incwm a gwariant
	2.2 Arddangos cwblhau cyllideb syml
3. Gallu olrhain trafodion	3.1 Gwirio trafodion syml
	3.2 Olrhain arian dros gyfnod byr
4. Deall y gwahaniaeth rhwng angen rhywbeth a'i ddymuno	4.1 Rhoi un enghraifft o angen ac o ddymuniad
	4.2 Adnabod eitem flaenoriaeth o restr

Cynnwys Dangosol	
Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr gwblhau gweithgaredd trefnu gyda cyn lleied o gymorth â phosibl. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr labelu cerdyn banc gyda gwybodaeth, gan amlygu gwybodaeth bersonol.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1/2.2 Rhaid i ddysgwyr gwblhau gweithgaredd trefnu/rhestru gydag incwm a gwariant.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr gwblhau ymarfer gwirio derbynneb, o bosibl gan baru â delweddau o gostau/eitemau a brynwyd. AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr ddefnyddio derbynneb i olrhain gwariant a thynnu oddi ar gyfanswm y gyllideb (gyda chefnogaeth).
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1/4.2 Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn rholio chwarae (neu rysetiau go iawn), gan adnabod eitemau "angenrheidiol" ar gyfer y rysât o restr siopa, e.e. cyw iâr, reis, ac adnabod eitemau "dymunol" o'r rhestr siopa e.e. siocled neu gylchgrawn.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Rhifedd ac Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cynaliadwyedd economaidd: Gwneud dewisiadau ariannol cyfrifol sy'n cefnogi llesiant personol ac economaidd yn y tymor hir.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Lleol / Cenedlaethol / Rhyngwladol	Mae'n cysylltu cyllid personol â chyd-destunau economaidd ehangach. Mae'n hyrwyddo llythrennedd ariannol, dealltwriaeth o ddogfennau ariannol, gwneud penderfyniadau cyfrifol, ac ymwybyddiaeth economaidd.

Lefel Mynediad 3

Teitl yr Uned: Llythrennedd Ariannol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM078

Lefel: Lefel Mynediad Tri (3)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu cyfrifoldeb ariannol dysgwyr drwy eu harfogi â sgiliau ymarferol ar gyfer rheoli eu harian yn effeithiol, gan gynnwys arferion hanfodol megis cyllidebu, cynilo a buddsoddi.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 3 –

Gallaf ddeall bod yna ystod o ffactorau sy'n dylanwadu ar fy ymddygiad, fy ngweithredoedd a fy mhenderfyniadau i, ac ar eiddo pobl eraill, a bod y rhain yn cynnwys dyfarniadau a safbwyntiau moesegol a moesol.

Gallaf ddeall canlyniadau fy ngweithredoedd i a gweithredoedd eraill, a sut maent yn effeithio ar fy ardal leol a Chymru, yn ogystal â'r byd ehangach.

Gallaf gymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau a gallaf rannu barn a thystiolaeth gyda gwneuthurwyr penderfyniadau a chynrychiolwyr etholedig yn fy nghymuned.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall sut i ddefnyddio arian mewn trafodion	1.1 Adnabod dulliau talu gwahanol
	1.2 Gwneud cyfrifiadau ariannol syml
2. Gwybod sut i greu a monitro cyllideb	2.1 Adnabod gwariant sefydlog ac amrywiol
	2.2 Cofnodi incwm a gwariant gan ddefnyddio taflen gyllideb
	2.3 Cyfrif y cyfanswm incwm a gwariant
3. Gallu gwneud dewisiadau gwario gwybodus	3.1 Cymharu prisiau nwyddau neu wasanaethau tebyg

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
	3.2 Disgrifio defnydd cyfrifol o gredyd
4. Deall cysyniadau arbed a buddsoddi	4.1 Disgrifio rhesymau dros arbed arian
	4.2 Adnabod gwahanol opsiynau arbed

Cynnwys Dangosol	
Deilliant Dysgu 1	1.1 Rhaid i ddysgwyr gwblhau gweithgaredd trefnu cardiau, a nodi eitemau y byddai'n briodol talu amdanynt â cherdyn/papur/arian mân ac ati. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr amcangyfrif pryd mae angen newid, a gyda chefnogaeth, gyfrifo faint o newid sydd ei angen.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.1/2.2/2.3 Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn gweithgaredd cegin go iawn neu efelychiedig, gan gofnodi incwm o werthiannau neu eitemau wedi'u pobi a gwariant dros amser.
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr ddefnyddio archfarchnadoedd ar-lein i greu cymhariaeth o gostau nwyddau sydd eu hangen ar gyfer ryseitiai. Nodi'r rhai sy'n gyffredinol fwyaf rhad/drud. AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr ddefnyddio cardiau trefnu/seiliedig ar senarios i nodi pryd y gallai fod angen benthyca arian a phryd y gellir ei osgoi.
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1/4.2 Rhaid i ddysgwyr gwblhau gweithgaredd grŵp/ymchwil sy'n datblygu i greu unigol cyflwyniad byr am pryd a sut i arbed arian.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Rhifedd ac Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cynaliadwyedd economaidd: Gwneud dewisiadau ariannol cyfrifol sy'n cefnogi llesiant personol ac economaidd yn y tymor hir.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol / Cenedlaethol / Rhyngwladol	Mae'n cysylltu cyllid personol â chyd-destunau economaidd ehangach. Mae'n hyrwyddo llythrennedd ariannol, dealltwriaeth o ddogfennau ariannol, gwneud penderfyniadau cyfrifol, ac ymwybyddiaeth economaidd.

Lefel 1

Teitl yr Uned: Llythrennedd Ariannol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM079

Lefel: Un (1)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu cyfrifoldeb ariannol dysgwyr drwy eu harfogi â sgiliau ymarferol ar gyfer rheoli eu harian yn effeithiol, gan gynnwys arferion hanfodol megis cyllidebu, cynilo a buddsoddi.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 4 – Rwy'n gallu dadansoddi ac esbonio bod yna ystod o ffactorau sy'n dylanwadu ar fy ymddygiad, fy ngweithredoedd a fy mhenderfyniadau i ac eraill, a bod y rhain yn cynnwys dyfarniadau a safbwyntiau moesegol a moesol.

Gallaf wneud penderfyniadau, adnabod cyfleoedd a chynllunio gweithredu priodol i sicrhau bod fy llais yn cael ei glywed. Gallaf drafod a herio safbwyntiau penderfynwyr a chynrychiolwyr etholedig yn fy nghymuned ac ar lefel genedlaethol.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall dulliau talu	1.1 Disgrifio nodweddion dulliau talu
	1.2 Esbonio manteision a risgiau dulliau talu
2. Gwybod sut i greu cyllideb	2.1 Rhestru ffynonellau incwm a gwariant
	2.2 Paratoi cyllideb bersonol
	2.3 Cyfrif cyfansymiau incwm a gwariant
3. Gallu gwneud penderfyniadau ariannol	3.1 Cymharu gwerth nwyddau neu wasanaethau (pris, ansawdd, addasrwydd)
	3.2 Disgrifio ffyrdd priodol o arbed arian
4. Deall y cysyniad o fenthycia arian a dyled	4.1 Rhoi dau reswm pam mae pobl yn benthycia arian

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):

4.2 Esbonio pwysigrwydd ad-dalu arian mewn pryd.

Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf tri dull talu gwahanol a phryd y gellid dewis pob un. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr nodi o leiaf ddau fudd a risg sy'n gysylltiedig â'r dulliau talu a ddewiswyd.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.2/2.3 Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn senario, e.e. creu cyllideb bob pythefnos o dempled y cytunwyd arno (AC 2.2), mewnbynnu incwm (a osodir gan yr athro) a gwariant cynlluniedig (a osodir gan yr athro) a chyfrifo incwm yn erbyn gwariant (AC 2.3).
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr greu dogfen sy'n cymharu prisiau ar gyfer o leiaf tri gwasanaeth gwahanol. AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf dair ffordd o arbed arian ar gyfer a) gwariant heb ei gynllunio, b) gwariant wedi'i gynllunio.
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1/4.2 Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn gweithgaredd grŵp/ymchwil sy'n datblygu i greu cyflwyniad byr yn unigol am fenthycha arian yn ddiogel.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Rhifedd ac Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cynaliadwyedd economaidd: Gwneud dewisiadau ariannol cyfrifol sy'n cefnogi llesiant personol ac economaidd yn y tymor hir.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol

Thema	Rhesymeg
Lleol / Cenedlaethol / Rhyngwladol	Mae'n cysylltu cyllid personol â chyd-destunau economaidd ehangach. Mae'n hyrwyddo llythrennedd ariannol, dealltwriaeth o ddogfennau ariannol, gwneud penderfyniadau cyfrifol, ac ymwybyddiaeth economaidd.

Lefel 2

Teitl yr Uned: Llythrennedd Ariannol

Rhif Cyfeirnod yr Uned: CBM080

Lefel: Dau (2)

Gwerth Credyd: Dau (2)

Oriau Dysgu Dan Arweiniad: 20

Nod yr Uned: Datblygu cyfrifoldeb ariannol dysgwyr drwy eu harfogi â sgiliau ymarferol ar gyfer rheoli eu harian yn effeithiol, gan gynnwys arferion hanfodol megis cyllidebu, cynilo a buddsoddi.

Egwyddorion Cynyddu

Cam Cynnydd 5 – Rwy'n gallu gwerthuso sut mae credoau, safbwyntiau a phrofiadau gwahanol bobl yn effeithio ar weithredu moesol a moesegol mewn ymateb i heriau a chyfleoedd y gorffennol, y presennol a'r dyfodol.

Gallaf archwilio'n feirniadol fy agweddau, fy rhagdybiaethau a fy ymddygiad, ynghyd â gweithredoedd pobl eraill. Gallaf hefyd archwilio'n feirniadol sut mae'r rhain yn effeithio ar fy ardal leol a Chymru, yn ogystal â'r byd ehangach.

Gallaf esbonio pwysigrwydd y rôl a chwaraeir gan grwpiau, llywodraethau, busnesau a sefydliadau anllwyddraethol wrth greu dyfodol cynaliadwy, a sut maent yn effeithio ar bobl a'u hawliau ac ar yr amgylchedd.

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):	Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):
1. Deall systemau bancio a thaliadau yn y DU	1.1 Esbonio sut mae gwahanol ddulliau bancio yn hwyluso trafodion banc (DD, SO)
	1.2 Crynhoi'r risgiau diogelwch sy'n gysylltiedig â dulliau talu digidol
2. Gwybod sut i gynllunio a monitro cyllideb	2.1 Esbonio'r gwahaniaeth rhwng gwariant hanfodol a gwariant anhanfodol
	2.2 Esbonio sut mae dulliau bancio (e.e. DD, SO) yn hwyluso trafodion
	2.3 Crynhoi risgiau dulliau talu digidol

Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):	
3. Gallu gwneud dewisiadau gwybodus fel defnyddiwr	3.1 Esbonio gwariant hanfodol o gymharu â gwariant anhanfodol
	3.2 Creu cyllideb bersonol
4. Deall arbed, benthyca a buddsoddi	4.1 Dadansoddi gwariant gwirioneddol yn erbyn gwariant a gynlluniwyd
	4.2 Cymharu nodweddion ariannol cynhyrchion

Cynnwys Dangosol	
Deilliant Dysgu 1	AC 1.1 Rhaid i ddysgwyr esbonio o leiaf dair ffordd y mae gwahanol ddulliau bancio yn hwyluso trafodion banc. AC 1.2 Rhaid i ddysgwyr grynhai o leiaf tri risg diogelwch.
Deilliant Dysgu 2	AC 2.2/2.3 Rhaid i ddysgwyr gymryd rhan mewn senario, e.e. creu cyllideb fisol (AC 2.2), mewnbynnu incwm (o bosibl wedi'i osod gan yr athro) a gwariant wedi'i gynllunio (o bosibl wedi'i osod gan yr athro i gynnwys gwariant heb ei gynllunio) a dadansoddi incwm yn erbyn gwariant, gan werthuso dewisiadau gwario (AC 2.3).
Deilliant Dysgu 3	AC 3.1 Rhaid i ddysgwyr ddefnyddio'r rhyngwyd i ddod o hyd i nodweddion dau gynnyrch gwerth uwch (e.e. car, ffôn symudol) a'u cymharu, ac i werthuso pa gynnyrch sydd fwyaf addas a gwerth gorau. AC 3.2 Rhaid i ddysgwyr gymharu costau'r eitemau ar draws safleoedd, gan nodi unrhyw gostau/gostyngiadau/llog/taliadau di-log ychwanegol a dangos dealltwriaeth o'r telerau ac amodau.
Deilliant Dysgu 4	AC 4.1 Rhaid i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf tri gwahaniaeth. AC 4.2 Rhaid i ddysgwyr gwblhau ymarfer paru diffiniadau a geiriau allweddol.

Maes Profiad Dysgu	Y Celfyddydau
Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig	Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.
Perthnasol i'r Pedwar Diben	Diben 3 - Dinasyddion moesegol, gwybodus o Gymru a'r byd.
Sgiliau Trawsgwricwlaidd	Rhifedd a Digidol
Sgiliau Cyfannol	Rhifedd ac Effeithiolrwydd Personol
Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd	Cynaliadwyedd economaidd: Gwneud dewisiadau ariannol cyfrifol sy'n cefnogi llesiant personol ac economaidd yn y tymor hir.

Themâu Trawsbynciol Perthnasol	
Thema	Rhesymeg
Lleol / Cenedlaethol / Rhyngwladol	Mae'n cysylltu cyllid personol â chyd-destunau economaidd ehangach. Mae'n hyrwyddo llythrennedd ariannol, dealltwriaeth o ddogfennau ariannol, gwneud penderfyniadau cyfrifol, ac ymwybyddiaeth economaidd.